

РУХ ЗА РЕФОРМИ В ПЕРІОД «ДЖЕКСОНІВСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ» У США (20 – 40-ві РОКИ ХІХ СТОЛІТТЯ)

У статті розглядається проблема «джексонівської демократії». З'ясовуються її передумови, ідеологія, основні течії. Автор підкреслює прогресивну, антимонopolістичну традицію в історії Америки.

Ключові слова: банк, «джексонівська демократія», земельне питання, індустріальна революція, корпорація, монополія, освіта, проблема праці, права людини, реформа.

В історії Сполучених Штатів Америки є досить цікавий для дослідника період, коли назрілі соціально-економічні та політичні проблеми дали поштовх широкому реформаторському рухові, що дістав назву боротьби за «джексонівську демократію». Американські вчені (А.М. Шлезінгер-молодший, Г.С. Коммейджер, Г.Г. Ван-Дьюзен, Ч.М. Чілтс, А.Ф. Тайлер та інші) приділили цій темі велику увагу, неоднозначно оцінюючи підсумки «ери Джексона». Проте й для сучасного дослідника вона не втратила інтерес, адже стосується шляхів суспільної перебудови, потреба в якій виникає час від часу і буде виникати завжди.

Мета статті – з'ясувати передумови та основні напрями реформ 20 – 40-их років ХІХ століття у США, їхню соціальну базу, ідейне обґрунтування, взаємозв'язок і взаємозалежність, особливості методів й організаційних форм.

Американська війна за незалежність 1775 – 1783 років заклала фундамент державотворення, але потрібно було докласти багато зусиль для розбудови республіканського правління. Вона залишила ідейну спадщину у вигляді демократичних положень її законодавчих актів. Так, «Декларація незалежності» 1776 року проголосила невід'ємним право людей «...на життя, свободу й пошуки щастя», на усунення недосконалих форм правління й установа нових, придатних для забезпечення інтересів народу. Послідовники Т. Джефферсона, автори цього документа, були переконані, що всі люди створені рівними і що їхнє щастя – справа їхніх рук. Та життя на кожному кроці змушувало ветеранів війни, їх дітей, онуків стикатися із суперечностями між деклараціями й реальністю.

Хоча певний час після війни за незалежність Америка в економічному й фінансовому плані залишалася колонією Англії, становище її поступово змінювалось. Успішно розвивалося бавовняне виробництво. Американці навіть почали конкурувати в цій галузі з Англією. У період так званого ембарго на торгівлю з цією країною (1808 рік), а також війни з нею (1812 – 1814 роки) в Америці збільшився видобуток залізної руди, розпочалася власна металообробка. Металопрокат, що раніше ввозився із-за кордону, після 1844 року вироблявся вдома. У розглядуваний період відбулася революція на транспорті: будувалися пароплави, що курсували по річках і каналах, прокладалися залізниці. Лише за одне покоління, із 1825 по 1855 роки, вартість сухопутних перевезень вантажів знизилася на 95 %. Там, де навантажені фургони рухалися зі швидкістю 2 милі за годину, залізничний потяг перевозив товари у 5 разів швидше. За 1830 – 1850 роки

довжина залізниць збільшилася із 23 до 9021 милі [7, с. 427]. Загалом у Сполучених Штатах було багато передумов для успішного промислового розвитку – різноманітні корисні копалини, судноплавні річки, а головне – енергійне, підприємливе населення, схильне до кооперування, об'єднання зусиль і матеріальних ресурсів, до винахідництва: тут спостерігався справжній ажіотаж, та в 1790 – 1860 роках кількість патентів на винаходи була більшою, ніж в Англії й Франції разом узятих.

Однак не варто забувати, що промисловість у США зосереджувалася здебільшого в північно-східних штатах і основним заняттям населення було сільське господарство. Рух на Захід, поступове освоєння нових земель приводили до розширення передусім аграрної сфери. У першій половині століття із країни на європейській ринок вивозилися надлишки продуктів землеробства – пшениця, бавовна, тютюн та ін. Бавовна вирощувалася на плантаціях рабовласницького Півдня, і якщо говорити про досягнення економіки США в першій половині XIX століття, то необхідно, як переконливо довели історики школи «нової економічної історії», враховувати не лише промисловість, а й сільське господарство Півдня та Заходу [8, с. 84].

І все ж перспектива належала молодій промисловості з огляду на радикальні процеси її перебудови – індустріальну революцію. Наявність великої кількості вільних земель (звичайно, відносно вільних), можливість відтоку зростаючого населення на Захід лише вповільнювали на певний час цей процес, готуючи передумови для майбутнього розгортання на повну силу. Далася взнаки й специфічна локалізація «нового індустріалізму» – спочатку на північному Сході, у приатлантичних штатах, де формувалася фабрична промисловість і у великих містах концентрувалися перші лави пролетаріату – найманих робітників.

Такий прошарок у соціальній структурі не був значним. Найбільша питома вага припадала на дрібних фермерів і ремісників-кустарів. Саме в цьому середовищі в першу чергу визрівало невдоволення, посилювалися протестні настрої, знаходили підтримку ідеали «джексонівської демократії». За словами одного з дослідників, праця в цей час ставала «соціальною проблемою». Хоча самостійний ремісник, дрібний власник ще не зазнавав фізичних страждань і злиднів, як його собрат на фабриці, він жив у постійній небезпеці втратити свій незалежний статус, бо потенційно міг бути поглинутим фабрикою або стати простим підрядником торгового капіталіста. Так само й фермер потрапляв у залежність від капіталістичних компаній – як у сенсі необхідних кредитів, так і збуту своїх та закупівлі промислових товарів. Його ворогом ставали фінансові й торгові посередники, яких він, як і ремісник, уважав непродуктивними, паразитичними силами. Проблеми мали також і бізнесмени, підприємці малого й середнього рівня, бо стикалися з труднощами ринкової економіки, утисками з боку корпорацій.

Про корпорації варто сказати окремо. Вони почали виникати дуже рано, займаючи привілейоване становище, одержуючи преференції від уряду й, у свою чергу, впливаючи на розв'язання тих або тих ділових та політичних питань. Це, по-перше, старі «кити» американської економіки – організатори 2-ого Банку США, по-друге, неймовірно прибуткова текстильна компанія Бостона (штат Масачусетс), компанія Епплтона (капітал 1 млн. дол., 1828 рік), компанія «Бостон енд Сендвіч» (річне виробництво скла – 250 000 дол.). За місце під сонцем

боролися молоді об'єднання, що створювалися для будівництва інфраструктури (каналів, доріг, залізниць тощо). Покоління американців, що зростало на джефферсонівських ідеях рівності, зустріло з обуренням таке явище, як монополії. І корпорація, і федеральний Банк, і будь-які привілеї взагалі видавалися несумісними з духом та буквою Конституції й «Білля про права», нагадували про європейський феодалізм. Саме на них трудящі покладали відповідальність за корупцію, спекулятивний ажіотаж, бізнесові махінації, різкі коливання кон'юнктури, фінансові труднощі, знецінення паперових грошей, а також за поглиблення соціальної нерівності. «Ті, хто виробляють усі блага, самі залишаються бідними. Вони бачать, як навколо них утворюються справжні князівства й будуються палаци, і не усвідомлюють, що це за рахунок їхніх податків», – говорив відомий джексонівець А. Кендел [9, с. 119].

Отже, «корпорація», «корупція» і «монополія» – це деякі з ключових понять, що характеризують соціально-політичну атмосферу того часу. На слуху також було слово «банк», зазвичай із епітетом «чудовисько, монстр». Так, окрім федерального Банку, в Америці швидко зростала мережа приватних комерційних банків у штатах: у 1834 році їх було 506. За шість наступних років ця кількість майже подвоїлася [7, с. 624]. Загалом банки на цій стадії виконували корисну функцію, кредитуючи бізнесові проекти. У той же час банкіри, як правило, знали багато прийомів, аби посіяти паніку й привести у розлад грошовий ринок. К. Маркс у «Капіталі» докладно показав це на прикладі Англійського банку. «Кредитна система, – писав він, – яка має своїм центром так звані національні банки і групи великих торговців грошима та лихварів навколо них, має гігантську централізацію, і вона дає цьому класові паразитів казкову силу..., а між тим ця банда нічого не знає про виробництво й нічого не має з ним спільного» [1, с. 92].

Здається, американці «ери Джексона» думали про банк так само. Вислови «паразити», «банда бандитів», «непродуктивна праця» зустрічаємо в тогочасній опозиційній пресі. Йшлося про нестабільність фінансового ринку – то нестачу грошової маси (scarcity), то, навпаки, інфляційне розбухання та їхнє знецінення. Надходили повідомлення про шахрайство й зловживання державною скарбницею під час проведення інфраструктурних робіт, будівництва доріг; про невпорядкованість емісії банкнот тощо. Всіх особливо налякала криза 1837 року – і фінансова, і торговельна водночас, коли американські купці отримали в Англії «пірамідальний кредит» для стимулювання закупівлі надто великої кількості імпортних товарів. У результаті мануфактурні компанії Нової Англії та центральних штатів збанкрутіли, залишившись без грошей. Проблема заборгованості за кредитами в США була болісною: адже за борги передбачалося ув'язнення. Виник навіть рух боржників (debtors), який видавав власну газету, активно виступав за пом'якшення покарань.

Невдоволення пануванням фінансистів очолила Демократична партія, яка на президентських виборах 1828 року висунула кандидатом авторитетного громадського діяча, адвоката, сенатора Конгресу в 1823 – 1825 роках Ендрю Джексона, за яким закріпилася слава військової людини (отримав генеральський чин) і «рятівника вітчизни» (придушив повстання індіанців у 1814 році, брав участь у завоюванні Флориди й підкоренні семинолів). Це був перший президент не з політичної еліти, а із Заходу, можливо, недостатньо освічений, неотесаний, але рішучий і по-військовому прямолінійний. Він перебував на президентській

посаді два терміни підряд – із 1829 по 1837 роки й весь цей час присвятив реорганізації державного апарату (звільнив 900 чиновників) і розв'язанню питань про банки та ввізні тарифи. У результаті «війни з банком» 2-ий банк перестав існувати, а дещо пізніше – була сформована нова система державної скарбниці (Subtreasury system).

Але цим не вичерпувалася «ера реформ», як назвав Г.С. Коммейджер тридцятиріччя (1830 – 1860 роки). Він наголошував на «...універсальності реформи» і на загальному захопленні реформаторськими проектами. Важливою подією у вирі суспільного життя стало зародження робітничого руху. В 1828 році в США виникла Робітнича партія (Workingmen's party). У її складі переважали кваліфіковані робітники й ремісники, які перебували під впливом ідей джефферсонівської демократії та економічного егалітаризму [2, с. 204]. Партія записала в своїй програмі такі вимоги: безкоштовна освіта всіх дітей, скасування примусової служби в армії, ув'язнення за борги, ліквідація банкнот (паперових грошей), банківських пільг, уведення стабільної грошової системи, прогресивне оподаткування, демократизація державного апарату. Аналіз програмних цілей Демократичної партії дозволяє зробити висновок, що, по-перше, у них були враховані інтереси й прагнення не лише міських робітників, але і фермерів; по-друге, робітники ставили демократичні за характером завдання, у дусі «джексоновської демократії» та, дійсно, зайняли місце на лівому її фланзі (рух «локо-фоко»). По-третє, джексонівці, у свою чергу, прийняли робітників «...у свої обійми», долаючи традиційну упередженість проти міст як таких і будь-якої праці, окрім сільської (ідейна спадщина Т. Джефферсона, хоча він, зрештою, наприкінці життєвого шляху змушений був відмовитися від безкомпромісного антиіндустріалізму).

Американські робітники також активно виступали за свої права під час економічної кризи 1837 року. Вони вимагали від уряду 10-годинного робочого дня, допомоги безробітним, приборкання спекуляції тощо. Ця бойовитість, демократична налаштованість притаманні й наступним діям робітників, особливо у 40-их роках. Вони вимагали скликання індустріальних конгресів – органів справжнього народовладдя замість корумпованої, скомпрометованої в очах народу державної адміністрації. Передбачалося зробити їх постійно діючими, відкритими для всіх реформаторів, які зможуть щось запропонувати для блага трудящих. Такі зібрання мали місце щороку, починаючи з 1845-ого, і припинили роботу лише в 1856-ому. Активно діяли також регіональні об'єднання робітників, зокрема Нової Англії. Їхні зібрання відбулися у Лоуелі (1845 рік), Манчестері (1846 рік), Довері (1847 рік). Прийняті на зібраннях резолюції містили вимоги законодавчого врегулювання тривалості робочого дня, забезпечення робітникам належної оплати праці, достатньої для їхнього «...морального та інтелектуального розвитку», рекомендації щодо самоорганізації трудящих у захисті власних інтересів. У преамбулі до резолюції лоуельського конвенту йшлося про неприпустимість розвитку монополій, бо вони «...суперечать букві та духу Конституції, маючи тенденцію концентрації багатства нації в руках небагатьох обраних, у такий спосіб встановлюючи небезпечну, деспотичну грошову олігархію на руїнах Конституції» [5, с. 101].

Серед тогочасних реформаторів особливою активністю відзначалися ті, хто бачив вихід у вільному доступі кожного американця до землі. Тільки таким

шляхом, стверджували вони, можна зреалізувати на практиці республіканські ідеали, подолати монополії та конкуренцію, зберегти спадщину революції. У 1844 році була створена Асоціація Національної реформи на чолі з Д. Евансом, яка наполегливо просувала свій проект перебудови аграрної сфери у робітничі організації. Завдяки тактичній гнучкості, вмінню використати будь-яке злободенне питання в своїх інтересах, «національні реформатори» спромоглися створити власні осередки в багатьох штатах північного сходу та центру. Їхній проект підтримували понад 50 газет, а депутати від них навіть пройшли до Конгресу й подавали законопроекти щодо земельної власності. За вплив на робітників із односторонніми Еванса боролися фур'еристи, пропагандисти ідей утопічного соціалізму, які закликали до створення фаланг, де й знайшли втілення ідеї колективної праці та спільного способу життя. Але, здається, земельний проект мав у робітничому середовищі більшу підтримку. Принаймні у русі індустріальних конгресів озвучувалася подвійна мета всіх робітників – 10-годинний робочий день і земельна реформа [10, с. 67].

Ще одним із напрямів реформаторського руху була боротьба за створення прогресивної системи освіти. Трудящі пов'язували свої надії на краще не тільки з матеріальними статками, але й з безкоштовною школою для дітей, можливістю скористатися соціальним ліфтом, яку дає добра освіта. А з освітою, справді, було в той час далеко не все гаразд. Так, у Нью-Йорку, за даними 1844 року, тільки третина шкіл перебувала в задовільному стані. Як установили тогочасні інспектори, у Коннектикуті у 7 із 8 шкіл кількість повітря на одну дитину була вдвічі меншою, ніж у в'язниці. У Вермонті зі 100000 дітей шкільного віку тільки 10000 відвідували заняття 70 днів за рік, 6500 – 20...30 днів, 5600 – 10...20, а 18000 – зовсім не навчалися [3, с. 367]. Ентузіасти освітянської справи доклали багато зусиль, аби змінити на краще такий ганебний стан у цій галузі. Тоді створювалися спеціальні колегії, читалися лекції, видавалася наукова література. Тон задавала Нова Англія, зокрема Бостон – центр інтелектуального життя. Рух за освітню реформу висунув таких діячів, як Г. Мен – видатний педагог, котрий, відмовившись від кар'єри сенатора, впродовж 11 років їздив по селах і містах Массачусетса, пропагуючи просвітницькі ідеї; Б. Олкотт – «...американський Песталоцці», засновник колонії «Фрутлендс», де намагався експериментально підтвердити свою програму всебічного розвитку особистості. Піонером підготовки вчительських кадрів був священик із Конкорда С.Р. Холл. У власному будинкові він відкрив факультет, де навчали географії, історії та філософії. Свою частину в розбудову освітньої системи вніс Р. Оуен і його прихильники, поміж яких були відомі європейські педагоги – У. Маклюр, Дж. Ниф, а також син Р.Д. Оуена й вельми освічена жінка, патріот просвітницької справи Ф. Райт.

У 40-их роках XIX століття перші кроки зробив феміністський рух. Його учасниці – Д. Діксі, С. та А. Грімке виступали за гендерну рівність, що в пуританській Новій Англії робити було дуже непросто. Особливий резонанс викликала книга М. Фуллер «Жінка в XIX столітті» (1845 рік), де авторка спробувала обґрунтувати право жінок на вільний розвиток усіх своїх здібностей і талантів. На відміну від М. Уолстонкрафт, засновниці феміністичного руху в Англії, вона використала прогресивні соціальні ідеї пізнішого часу. Тому відчувається на неї вплив фур'еризму в інтерпретації А. Брісбейна. «Визнайте справжнє призначення жінки, забезпечте задоволення її потреб і необхідний

рівень розвитку – й тоді поступово встановиться гармонія в шлюбних та всіх аспектах... Усе, що потрібно жінці, – це зовсім не право як таке, а необхідність зростати як особистості, розвиватися інтелектуально, існувати вільно», – писала М. Фуллер [4, с. 128].

Хоча до «невідворотного конфлікту» Півночі й Півдня було ще майже півтора десятиліття, у панораму «ери реформ» добре вписувався аболіціоністський рух, рух за скасування рабства в США. Діяльність заснованого У.Л. Гаррісоном антирабовласницького товариства була близькою за своїм змістом гуманістичному духові «універсальної реформи». У 1843 – 1845 роках у газеті «Ліберејтор» з'явилася серія статей із пропагандою ідей аболіціонізму. У них мова йшла й про те, що рабство, якщо його не розуміти як суто особисте поневолення, є наслідком багатьох інших бід, зокрема хибної соціальної організації. Тому аболіціоністи (так уважав один із авторів) повинні не обмежуватися у своїй боротьбі проти рабства лише негрів, а стати координаційним центром боротьби за ліквідацію усіх його видів, «...не залишивши жодної помилки не виправленою, жодної образи невідшкодованою».

Інший автор бачив корінь зла лише у приватній власності. Таким був, наприклад, Д. Коллінз (до речі, учасник багатьох реформаторських рухів). У листі до Гаррісона від 23 квітня 1843 року він переконував лідера аболіціоністів у небезпеці північного капіталізму, а через декілька днів за його підписом на зібранні, присвяченому цим питанням, була ухвалена резолюція, у якій установлений порядок «...володіння землею і продуктами людської праці окремо від усієї сім'ї людей» оголошувався винним в усіх гріхах, що постійно збільшуються в суспільстві [6, с. 186, 187, 194]. Утім, в Америці переважали все ж таки настрої іншого характеру: індивідуальна (приватна) власність має бути збережена, захищена. Саме в ній бачилася гарантія політичної демократії й рівності.

Загалом вражає широкий діапазон реформ того часу. Поряд із великими та, посправжньому, нагальними проблемами суспільного розвитку, американців хвилювали: утримання ув'язнених, доля психічно хворих, алкоголізм, проституція у великих містах, становище політичних емігрантів із Угорщини, смертна кара, покарання за борги, допомога незрячим і глухонімим – таким є далеко не повний перелік «малих справ», якими опікувалися жителі Нового Світу. І кожна вимагала відповідної організації (асоціації), газети, ентузіастів-виконавців. Історик Д. Адамс побачив великий сенс у цих, здавалося б, дрібних питаннях: республіка починала опікуватися правами не лише незалежних власників і тих, хто домогся життєвого успіху, але й тієї частини громадян, яка не мала достатньої сили – фізичної або розумової, не домоглася успіху і зазнавала утисків та страждань [3, с. 368].

Для повноти картини «ери Джексона» скажемо про общинний рух. На теренах Сполучених Штатів діяло багато різноманітних комун, об'єднаних певною ідеєю, зі своєю програмою «спільного життя», специфічним побутовим укладом. Коріння цієї традиції сягають ще у XVII століття, коли тут почали оселятися вихідці з Європи. У 40-их роках виникли інші общини – такі, як «Брук-фарм», «Хоупдейл», «Нортхемтон», «Скейнейтелес», «Нові часи». Другу заснував священник універсалістської церкви Е. Баллу. В її основі лежало релігійно-соціальне вчення про общину як ідеальну модель соціальної практики. «Брук-фарм» була

експериментом бостонських інтелектуалів. «Нортхемтон», а точніше «Нортхемтонська асоціація освіти й індустрії», створювалася винятково задля «...кращих, чистіших» соціальних відносин. Приватна власність у них скасовувалася, а панував дух рівності й братерства. «Нові часи» на чолі з Д. Уорреном вибрали місцем проживання самий центр Нью-Йорка, острів Лонг-Айленд, і заявили про себе як послідовників доктрини «індивідуального суверенітету». Їхня газета «Мирний реформатор» пропагувала анархістські ідеї та корисність безпосереднього обміну трудовою діяльністю. Всі ці общини виявилися недовготривалими, суспільного ентузіазму вони не викликали, але не могли не стимулювати інтересу до альтернативних форм соціальної організації, а відтак – відповідали духові «ери реформ» з її безмежним оптимізмом і невтомними пошуками проектів суспільної перебудови.

Економічна криза 1837 року, яка так злякала американців, поступово змінилася новим піднесенням. Чергова циклічна криза 1848 року тут не була такою глибокою, як у Європі. Скасування «хлібних законів» в Англії викликало підвищений попит на американську пшеницю, її експорт із США зріс у 1845 – 1847 роках у 7 разів. У зв'язку з різноманітними потрясіннями в Старому Світі, збільшився приплив іноземного капіталу. До цього слід додати промисловий бум, спричинений мексиканською війною, а головне – відкриття багатих покладів золота в Каліфорнії. Ельдорадо стало порятунком, викликало відплив значної частини кваліфікованої робочої сили на Захід і підвищення платні для тих, хто залишився. А отже, навіть «революція цін» не викликала в Америці великих економічних проблем. Замість реформ американці зайнялися бізнесом. Суспільство охопила підприємницька лихоманка, а найенергійніші молоді люди «...пішли на Захід». На суспільному горизонті тоді вже поставали інші проблеми: рабство, доля західних земель. Усе це привело до пом'якшення старих конфліктів і поступового згасання реформаторського руху.

Таким чином, можна стверджувати, що демократичний рух 20 – 40-их років XIX століття – славетна сторінка в історії США. Трударі молодій республіки у такий спосіб відповіли на виклик «нового індустріалізму». Вони не руйнували машин, як у Європі, а, надихаючись ідеями Т. Джефферсона, прагнули захистити свої права на «...життя, свободу та пошуки щастя». Якщо порівняти демократію Джефферсона і демократію Джексона, то можна побачити поглиблення ідеї рівності, набуття нею соціального характеру. Долався традиційний антиіндустріалізм. Робітник ставав поруч із селянином-фермером. Якщо для джефферсонівців характерним була недовіра до центральної влади (кращим уважався уряд, який менше править), то в джексоновців з'явилося розуміння цінності демократичного уряду, який здійснює контроль над корпораціями, забезпечує єдність нації.

У той же час зазначимо, що боротьба демократів не завершилася перемогою «універсальної реформи», яка все розставила б по своїх місцях. Щоправда, деякі досягнення мали місце: були розширені виборчі права, за президентство Ван-Бурена встановлено 10-годинний робочий день, закрито невідомий 2-ий Банк США, створена нова система державного казначейства. Жінки завоювали право нарівні з чоловіками займатися громадською діяльністю. Були трохи обмежені преференції корпораціям. Проте головним є інше: тоді закладалися традиції

демократичної, антимонополістичної боротьби, які згодом повторюватимуться і вдосконалюватимуться на кожному крутому повороті американської історії.

Список використаної літератури

1. Маркс К. и Энгельс Ф. Сочинения. – Т. 25. – Ч. II. – М.: Госиздат полит. лит-ры, 1962. – 551 с.
2. Фонер Ф. История рабочего движения в США от колониальных времен до 80-х гг. XIX века / Ф. Фонер. – Т. 1. – М.: Изд-во иностр. лит., 1949. – 594 с.
3. Adams J. T. New England in the Republic. 1776 –1850 / J. T. Adams. – Boston, 1960. – 474 p.
4. Brown A. W. Margaret Fuller /A. Brown. – New York: Twayne, 1964. – 296 p.
5. Commons J. and associates. History of Labor in the United States / J. Commons. – Vol. VIII. – New York, 1918. – 166 p.
6. Documents of Upheaval, Selections from William Lloyd Garrison's the «Liberator». – New York: Hill and Wang, 1966. – 294 p.
7. Historical Statistics of the United States, colonial times to 1957. A Statistical abstract supplement. – Washington, 1960. – 789 p.
8. North D. Growth and Welfare in American Past / D. North. – New York, 1966. – 428 p.
9. Schlesinger A. M. The Age of Jackson / A. M. Schlesinger. – Boston, 1946. – 579 p.
10. Zahler H. S. Eastern Working Men and National Land Policy. 1829 – 1862 / H. S. Zahler. – New York, NY: Columbia University, 1941. – 242 p.

Б. В. Год

ДВИЖЕНИЕ ЗА РЕФОРМЫ В ПЕРИОД «ДЖЕКсоНОВСКОЙ ДЕМОКРАТИИ» В США (20 – 40 ГОДЫ XIX ВЕКА)

В статье рассматривается проблема «джексоновской демократии». Анализируются её корни, идеология, основные течения. Автор подчеркивает прогрессивную, антимонополистическую традицию в истории Америки.

Ключевые слова: банк, «джексоновская демократия», земельный вопрос, индустриальная революция, корпорация, монополия, образование, проблема труда, права человека, реформа.

B. V. God

THE MOVEMENT FOR REFORMS DURING THE PERIOD OF JACKSONIAN DEMOCRACY IN THE USA (THE 1820 – 1840S)

The article deals with the problem of “Jacksonian democracy”. Its roots, ideology and main currents are analyzed. The author stresses on the progressive, antimonomopolistic tradition in American history.

Keywords: bank, corporation, currency, education, human rights, industrial revolution, “Jacksonian democracy”, labor problem, land question, reform.

Надійшла до редакції 11 жовтня 2012 року